

Bjørg Aglen, Ann-Magrit Lona, Ole K. Solbjørg, Anne Bærug, Berit Misund Dahl, Kari Blindheim og Ingvild Aune

Utvikling og evaluering av AmmE-læring – et digitalt nettkurs i ammeveiledning for studenter og helsepersonell

DATO

26.05.2024

SAMMENDRAG

Amme-læring er et nettkurs i ammeveiledning som er utviklet i et nasjonalt samarbeid mellom aktører fra forskning, utdanning og praksis. Kurset er gratis og tilgjengelig for alle, mot at man registrerer seg.

Målgruppene er jordmor- og helsesykepleierstudenter over hele landet, samt annet helsepersonell som arbeider med ammeveiledning. Arbeidsgivere i helsetjenesten er oppfordret til å innlemme nettkurset i sitt kvalitetsforbedringsarbeid. Kurset er kunnskapsbasert og oppdateres jevnlig. I kurset knyttes teori og praksis sammen, gjennom variert bruk av multimodale læringsressurser som animasjoner, video, intervjuer og studentaktive elementer for innlæring og bruk av lærestoffet. Kurset har nå over 5000 deltakere hvorav mange er studenter i høyere utdanning. Tilbakemeldingene fra deltagerne så langt er svært positive.

Rapporten beskriver arbeidet med planlegging, utforming, promotering og evaluering av nettkurset.

PROSJEKTLEDER: Ann-Magrit Lona, helsesykepleier, International Board Certified Lactation Consultant IBCLC, Master of Public health (MPH)
Trondheim kommune/ Helsedirektoratet, avdeling for barne- og ungdomshelse (Tidligere Enhet for amming FHI/ Nasjonal kompetansetjeneste for amming OUS)

RAPPORTEN ER UTARBEIDET AV
Bjørn Aglen

KONTROLLERT AV
Prosjektgruppen 23. mai 2024

Bidragsyttere i utvikling av nettkurset.

Trondheim kommune

Ann-Magrit Lona, helsesykepleier 50 %, International Board Certified Lactation Consultant IBCLC, Master of Public health (MPH)

Helsedirektoratet, avdeling for barne- og ungdomshelse (Tidligere Enhet for amming FHI/ Nasjonal kompetansetjeneste for amming OUS)

Ann-Magrit Lona, prosjektleder 50%, helsesykepleier, International Board Certified Lactation Consultant IBCLC, Master of Public health (MPH)

Anne Bærug, ernæringsfysiolog, forsker, ph.d.

Elisabeth Tufte, helsesykepleier, MPH, IBCLC

Mette Ness Hansen, jordmor, MPH, IBCLC

NTNU Seksjon for læringsstøtte og digitale tjenester

Ole Kristen Solbjørg, universitetslektor

Andreas Hansen Schille, seniorrådgiver / universitetslektor

NTNU Institutt for klinisk og molekylær medisin, Trondheim

Ingvild Aune, jordmor, dosent i Jordmorfag

NTNU institutt for helsevitenskap, Ålesund

Berit Misund Dahl, helsesykepleier, førsteamanuensis

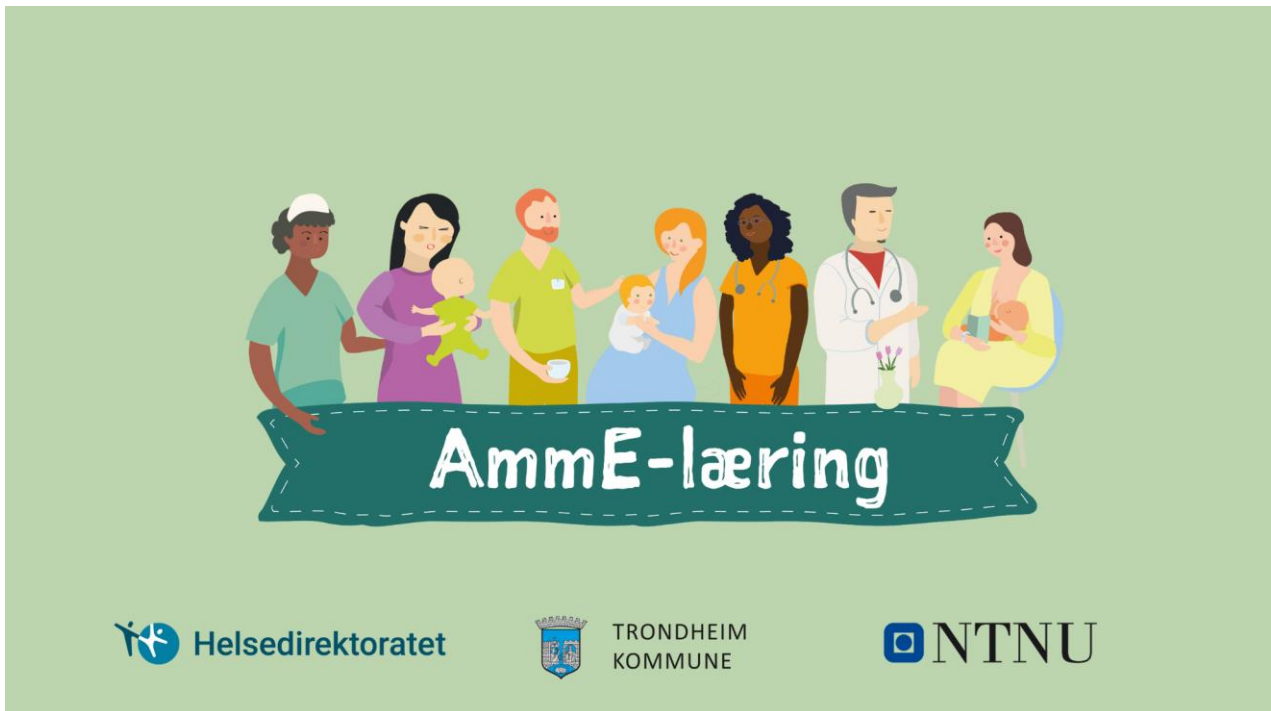
Kari Blindheim, helsesykepleier, førstelektor

NTNU Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie, Trondheim

Bjørn Aglen, helsesykepleier, førstelektor

Contents

SAMMENDRAG	2
Innledning.....	5
Behov for bedre ammeveiledning.	7
Målsettingene for nettkurset	7
Forankring av arbeidet i de respektive organisasjonene og finansiering av arbeidet	8
Prosjektgruppens arbeid.....	8
Prosjektgruppen kompetansesammensetning- en suksessfaktor	9
Pedagogisk design	9
<i>Læringsdesign som skal tilpasses flere målgrupper</i>	<i>9</i>
<i>Bærekraftig design.....</i>	<i>11</i>
Utprøving av nettkurset.....	12
Markedsføring av nettkurset	12
Forslag til hvordan kurset kan benyttes i utdanningsprogrammene.	14
Benyttelse av nettkurset.....	14
Evaluering av nettkurset	15
Takksigelser	16
Referanseliste	17
Vedlegg 1 Mer informasjon om nettkursets innhold	19
Vedlegg 2 Lisensiering av kursinnholdet	20
Vedlegg 3 Organisasjoner som har delt materiale med oss	21
Vedlegg 4 Vedlikehold av modulen	22
Vedlegg 5: Avtaler	23
<i>Avtale om utvikling av nettkurset:.....</i>	<i>23</i>
<i>Avtale om bruk og vedlikehold fra 1.1.22 til 31.12.2026.....</i>	<i>25</i>
Vedlegg 6: Kostnader.....	28
Vedlegg 7: Evalueringer	29
Vedlegg 8 Forslag til mal for refleksjonsnotat	31
Vedlegg 9 Forslag til utforming av kasuistikkseminar	33

Innledning

Amming er et av de mest effektive folkehelseiltakene for å fremme helse og forebygge sykdom hos både barn og mor (Victora et al., 2016). Det er en politisk målsetting å fremme, støtte og beskytte amming (Departementene, 2017). Myndighetene forventer at helsetjenesten jobber etter «Mor-barn-vennlig standard» (MBVS) (FHI, 2021). Kvalitetsstandarden baserer seg på WHO/Unicefs *Ti trinn for vellykket amming* (se Figur 1) (WHO, 2018). Trinnene består av godt dokumenterte, grunnleggende og konkrete prinsipper for å få en god ammestart. Fagmiljøet på amming i Helsedirektoratet, jordmor- og helsepsykepleieutdanningene ved NTNU og helsestasjonstjenesten i Trondheim så behovet for å modernisere opplæringen i ammeveiledning og utformet et nettkurs. Nettkurset er utviklet for å tilfredsstillende nasjonale og internasjonale standarder for kunnskap om ammeveiledning. Målgruppene er studenter og helsepersonell. Rapporten beskriver arbeidet med å designe nettkurset, samt studenter og helsepersonells evaluering av det. Formålet med denne rapporten er å begrunne og dokumentere arbeidet slik at arbeidsgruppens erfaringer kan komme til nytte for andre som tenker å gjøre tilsvarende arbeid innenfor andre områder.

TI TRINN for vellykket amming

1 AMMEPROSEDYRE

Sykehus støtter mødre i å amme ved å...

- Ikke ha restriksjoner for morsmelkstatistikk, flasker eller smokker
- gi kunnskapsbasert opplæring
- erbjude opplæringens oppfølging

2 PERSONALETS KUNNSKAP

Sykehus støtter mødre i å amme ved å...

- laere opp personale i ammeveiledning
- videreutvikle helsepersonells kunnskap og ferdigheter

3 SYVANGERSKAPSSOMSG

Sykehus støtter gravide i å amme ved å...

- gjøre ammeveiledning til en viktig del av svangerskapsomsorgen
- forberede gravide på hvordan amme barnet

4 OMSORG RETT ETTER FØDSEL

Sykehus støtter mødre i å amme ved å...

- se på for at mor og barn kan ha ubrøstet hud - mot - hud kontakt så snart som mulig etter fødsel
- hjelpe mødre så tidlig som mulig til brystet så snart som mulig etter fødsel

5 VEILEDE MØDRE I Å AMME

Sykehus støtter mødre i å amme ved å...

- observere og veilede ammestilling og sugeteknikk
- gi praktisk ammehjelp
- hjelpe mødre med vanlige ammeutfordringer

6 TILLEGG

Sykehus støtter mødre i å amme ved å...

- bare gi morsmelk erstatter når det er medisinsk grunn for tillegg
- bruke morsmelk fra morsmelkbank, frosset tillegg eller nedfrysning
- veilede mødre som deltar eller ikke deltar i tilleggsamming og bruk av morsmelkstatistikk

7 SAMMEN 24 TIMER I DØGNET

Sykehus støtter mødre i å amme ved å...

- gi mor og barn enkle muligheter til å være sammen hele døgnet
- sikre at mødre til sykehus kan være sammen med barnet

8 SELVREGULERING

Sykehus støtter mødre i å amme ved å...

- informere mødre om tilgjengelige tjenester på sult
- ikke begrense trykkløst brystens antall eller varighet

9 TÅTEFLASKER OG SMOKKER

Sykehus støtter mødre i å amme ved å...

- veilede mødre om mulige utfordringer og risiko ved bruk av tåteflasker og smokker

10 UTRERE

Sykehus støtter mødre i å amme ved å...

- etablere kontakt med kommunehelsetjenesten for oppfølging av amming
- samarbeide med kommunehelsetjenesten om brystomsorgen

Figur 1: Ti trinn for vellykket amming

Behov for bedre ammeveiledning.

WHO sine anbefalinger om amming er lagt til grunn i norske anbefalinger for ernæring av spebarn (Helsedirektoratet, 2021, 8. juli). Helsedirektoratet anbefaler at barn ammes hele det første året og gjerne lenger, hvis mor og barn trives med det. De første seks månedene er det ingen grunn til å gi barnet annen mat og drikke enn morsmelk, med tilskudd av D-vitamin, så sant barnet vokser som det skal (Helsedirektoratet, 2024). Den landsomfattende undersøkelsen av kostholdet blant spedbarn i Norge fra 2020 viser at nasjonale målsettinger om amming av spebarn ikke er oppnådd (Myhre et al., 2020). Undersøkelsen viser at 29 % av barna fikk morsmelkerstatning på føde/barselavdelingen, enten alene eller i kombinasjon med morsmelk. Andelen fullammede barn var kun 39 % ved 4 md. alder. Undersøkelsen viser også at fordelingen av barn som ble ammet reflekterer sosial ulike i amming. Det var flere barn av foreldre med høy utdanning som ble ammet enn blant de med lav utdanning. Resultatene tydet på mangelfull ammeveiledning og tilrettelegging for amming spesielt i oppstartsfasen like etter fødsel og de første ukene etter hjemkomst fra føde/barsel-avdelingen (Huitfeldt & Hansen, 2020), samt at det er en skjevhet i bruk og tilgang på kyndig ammeveiledning i ulike sosiale lag av samfunnet (Myhre et al., 2020).

Helsetjenesten, og da spesielt føde-barselavdelinger i spesialisthelsetjenesten og helsestasjoner i kommunehelsetjenesten, skal tilby ammeveiledning. Helsepersonellutdanninger, spesielt helsesykepleie- og jordmorutdanningene, har ansvar for grunnopplæring i ammeveiledning (Kunnskapsdepartementet, 2021, 2023). Videre har ledere i helsetjenesten ansvar for opplæring og kontinuerlig kvalitetsforbedringsarbeid for ammeveiledning der tjenesten tilbyr det (Helse og omsorgsdepartementet, 2016). Verdens helseorganisasjon anbefaler at man prioriterer å styrke opplæringen i ammeveiledning i grunnutdanningene (WHO, 2018). En nasjonal kartlegging av helsesykepleie- og jordmorstudenters kunnskap i ammeveiledning etter fullført utdanning, viste at kun en av tre studenter hadde et tilfredsstillende kunnskapsnivå for å kunne arbeide i samsvar med WHO/Unicefs Mor-barn vennlig standard (Lona, 2023).

Nasjonal kompetansetjeneste for amming, fra 1.1.2024 Helsedirektoratet, skal bistå utdanningene og tjenestene i arbeidet for å sørge for tilstrekkelig kompetanse. Formålet med AmmE-læring var derfor å tilby et verktøy for utdanningene og tjenestene som kan bidra til å styrke kompetansen.

Målsettingene for nettkurset

1. Formidler anbefalingene om amming og bakgrunnen for dem med tanke på betydningen amming har folkehelse og bærekraft og for foreldre/mors og barnets helse.
2. Formidler kunnskapsbaserte, praktiske råd for god ammeveiledning på en engasjerende måte.
3. Er tilpasset helsepersonell under utdanning og egnet for bruk i utdanningsprogrammene.
4. Er tilpasset helsepersonell som veileder i amming som en del av arbeidet sitt og egnet for bruk i tjenestens kontinuerlige kvalitetsforbedringsarbeid.
5. Kan inngå som et element i sertifiseringsordningene for Mor-barn-vennlig sykehus og Ammekyndig helsestasjon.
6. Er overkommelig å vedlikeholde og oppdatere faglig og digitalt.
7. Ansvar for vedlikehold og oppdatering faglig og digitalt er inngått gjennom avtaler.

Forankring av arbeidet i de respektive organisasjonene og finansiering av arbeidet

Arbeidsgruppen ble etablert på initiativ fra Ann-Magrit Lona og Bjørg Aglen og startet sitt arbeid i januar 2020. Arbeidet ble prosjektorganisert og forankret i de respektive organisasjonene gjennom avtaler (se vedlegg 5). Forankring av arbeidet er nødvendig for legitim bruk av arbeidstid og for tilstrekkelig tid til arbeidet.

Trondheim kommune:

Oppvekst og utdanning, Barne- og familietjenesten i Trondheim kommune, har interesse i nettkurset for egen virksomhet. Avtalen om utviklinga av kurset ble forankret hos kommuneoverlege og oppvekstdirektør. Ann-Magrit Lona brukte deler av sin fagutviklingsstilling i tillegg til at kommunen innvilget henne permisjon for å kunne bidra i arbeidet.

Enhet for amming, FHI (tidligere Nasjonal kompetansetjeneste for amming (NKA))

Enhet for amming ble en sentral bidragsyter faglig og økonomisk. Enheten hadde interesse av nettkurset for å støtte, fremme og beskytte amming nasjonalt gjennom å bedre undervisningstilbud i ammeveiledning. De bidro med lønnsmidler, utlegg til reiser og utlegg til lisenser for gjenbruk av andres materiale. NKA frikjøpte Ann Magrit Lona 50 % i perioden august 2021-august 2022 for å delvis arbeide med AmmE-læring. Ann-Magrit Lona ledet arbeidsgruppen ved Enhet for amming som sto for det faglige innholdet.

NTNU

NTNU hadde interesse av et bedre og mer effektivt læringsopplegg i amming i de nevnte utdanningene. Instituttlederene ved de respektive instituttene bifalt arbeidet. Deltakerne fra utdanningene brukte av sin ordinære arbeidstid (FOU-tid). Tidsbruken varierte i prosessen og var mest intens i den tiden tekst og oppgaver ble utformet i modulene. Deltakernes bidrag var vesentlig i promotering og evaluering av nettkurset.

NTNU læringsstøtte så arbeidet som en forlengelse av sitt oppdrag i NTNU. Arbeidet ble forankret hos ledelsen ved enheten. Seksjon for læringsstøtte ved Ole Kristen Solbjørg & Co bisto med ideer for digital utforming og praktisk, teknisk støtte i å etablere nettkurset på den digitale plattformen. NTNU læringsstøtte har bistått med vesentlig andel arbeidstid, stipulert til 5 % stilling over to år. Se vedlegg 6 for mer informasjon om kostnader.

Prosjektgruppens arbeid

Medlemmene i prosjektgruppen er ansatt i tre ulike byer, Oslo, Trondheim og Ålesund. Som følge av smittevernrestriksjonene under pandemien fra 2020 til 2022 møtte prosjektgruppen aldri hverandre fysisk, men samarbeidet på Teams. Prosjektgruppen hadde 22 møter à 2 timer, arbeidsgruppen i NKA 15 møter à 6 timer. Lona var bindeleddet mellom gruppene. Prosjektgruppen utarbeidet overordnede målsetninger for arbeidet. Faglig innhold ble utarbeidet av arbeidsgruppen NKA, for så å bli gjenstand for drøfting. Lona utformet konkrete spørsmål prosjektgruppen måtte ta stilling til for at arbeidet i arbeidsgruppen kunne fortsette. Det ble tatt stilling til lengde på nettkurset, innhold og design av læringsopplegget, innhold og utforming av oppgaver og spørsmål for nettkursdeltakerne, evaluering og promotering av nettkurset. Lona og Solbjørg realiserte ideene til pedagogiske design. Prosjektgruppen avklarte også forhold knyttet til rettigheter til bruk og vedlikehold faglig og digitalt. Det ble avklart og inngått avtaler for å ivareta

opphavsrettigheter ved gjenbruk av andres materiale (se vedlegg 2). Disse avtalene følges opp av Helsedirektoratet.

Prosjektgruppen kompetansesammensetning- en suksessfaktor

Å etablere et nettkurs krever kompetanse på temaet nettkurset skal handle om, formidlings- og pedagogisk kompetanse, teknisk og digital kompetanse, samt samhandlingskompetanse (Perifanou & Economides, 2022).

Ann-Magrit Lonas kombinasjon av faglig kompetanse og erfaring i ammeveiledning, digital formidling, håndtering av digitale plattformer og undervisning var en suksessfaktor i arbeidet. Gjennom sin kompetanse og erfaring med digital formidling og tilgang til teknisk bistand, digitale plattformer og utformingsverktøy ble også NTNU læringsstøtte viktig. Godt samarbeid mellom Solbjørg og Lona var en annen suksessfaktor i utformingen av nettkurset. Videre var utdanningenes deltakelse avgjørende for suksess fordi de hadde førstehånds erfaring med studenter og studieprogram som skulle benytte kurset, samt kontakter med praksisfeltet og utdanningene i Norge. Det siste ble viktig for utprøving og promotering av nettkurset.

Samhandlingskompetanse (Gittel, 2006) kom til syne gjennom at gruppen etablerte tillitsfulle relasjoner, og felles målsettinger. Videre sørget gruppen for muligheter til å dele informasjon og involvere hverandre jevnlig gjennom hele perioden og på den måten tilgjengelig for hverandre.

Pedagogisk design

Baldwin et al. (Baldwin et al., 2018) angir 11 standarder for «best practice» for nettkurs. Vi har forholdt oss til 6 av dem, de øvrige var mindre relevante for vår type kurs:

- Kurset kommuniserer klart formål med læringen
- Navigasjon i kurset er intuitiv
- Teknologisk læredesign brukes til å fremme engasjement og læring
- Det er oppgitt hvor man kan få hjelp
- Kurset tester læring jevnlig med umiddelbar respons
- Testene samsvarer med formålet

Videre har vi forholdt oss til disse prinsippene for selvstyrt læring blant voksne (Zhu et al., 2024):

- Nettkurset er designet med tanke på å fremme og bevare motivasjon for læring
- Designet gjør det enkelt å organisere egen læring
- Designet gjør det enkelt å vurdere egen læring

Vi bruker utvikling av læringsdesign som benevnelse på arbeidet vårt og vektlegger at designet på nettkurset skal tilpasses de involverte organisasjonenes interesser best mulig samlet sett på en bærekraftig måte (Goodyear, 2015). Overskriftene under angir utfordringer vi arbeidet med tanke på standardene og prinsippene.

Læringsdesign som skal tilpasses flere målgrupper

- 1) Læringsdesignet skulle primært tilpasses studenter uten erfaring, men også helsepersonell med ulik erfaring i ammeveiledning. Det bød på utfordringer å balansere mellom presentasjon av

grunnleggende versus mer avansert kunnskap. Vi løste dette ved å presentere grunnleggende kunnskap samt vise til kilder for mer avansert kunnskap.

- 2) Nettkurset skal til enhver tid ha et kunnskapsbasert (Helsebiblioteket, 2020) faglig innhold. Det er viktig både for utdanningene, helsepersonell og helsetjenesten som skal bruke nettkurset. Det vil si at noen må ta jobben med å holde nettkurset faglig oppdatert. For dette nettkurset falt valget naturlig på Helsedirektoratets fagmiljø for amming (se vedlegg 4).
- 3) Tilgang til nettkurs kan være en barriere. Vi valgte en løsning der hvem som helst kan lage seg en bruker og et passord til nettkurset, alternativt bruke sin FEIDE-pålogging. Vurderingene vi gjorde var at svært få vil ønske å lage seg en bruker for å få tilgang til innholdet uten at det er faglig relevant for dem. Dersom noen skulle gjøre det, vil de uansett ikke kunne endre på innholdet. Risiko som står igjen, er da at noen får lese og se innhold (blant annet nakne bryster og barn som dier) uten at de har et relevant faglig formål.
- 4) Videre ble omfang og innhold et diskusjonstema. Et for omfattende og tidkrevende kurs ville ikke bli brukt, selv om innholdet var godt. Samtidig skulle det innfri trinn 2 i *Ti trinn for vellykket amming, Mor-barn vennlig standard*. Det skulle også passe med læringsutbyttebeskrivelser i utdanningene og ikke utløse mer arbeid enn det er rom for nettkurset i studieprogrammet. Vi endte med et nettkurs der full gjennomføring tar ca. 3 dager. Angivelsen er omtrentlig fordi nettkurset peker på tilleggsmateriale som deltakerne kan finne relevante. Samtidig kan man ta den modulen man har behov eller tid til, og fortsette senere.
- 5) Videre måtte inndeling og navigeringsmuligheter i nettkurset tilpasses både studenter og helsepersonell. Studenter kan ha behov for en mer kronologisk inndeling av lærestoffet, mens helsepersonell kan ha behov for å gå direkte til en bestemt modul for å finne svar på konkrete spørsmål. Nettkurset starter med en modul som viser hvordan man kan navigere i nettkurset og organisere egen læring. Vi valgte å dele inn i 5 moduler med benevnelser som gjenspeiler innholdet samt gjør det mulig å åpne modulene i vilkårlig rekkefølge.
- 6) Alle målgruppene kan ha interesse av et kursbevis, både for egen tilfredsstillelse og som dokumentasjon for gjennomgått kurs i studieprogram eller dokumentasjon av kvalitetsforbedringsarbeid i helsetjenesten. Kursbevis genereres på bakgrunn av gjennomførte oppgaver, i modulene og som en slutt-test. Vi la vekt på å fremme mestring og mulighet for å lykkes, slik at oppgaver og tester kan gjentas ubegrenset antall ganger, og med umiddelbar respons.
- 7) Både studenter og helsepersonell kan ha varierende motivasjon for å gjennomføre nettkurset. Hver modul starter med en introduksjonsvideo på ca. 1,5 minutter som presenterer innholdet og hvorfor det er relevant. Videre er motivasjon fremmet gjennom variert bruk av multimodale læringsressurser som animasjoner, video, intervjuer og studentaktive elementer. I hver modul finnes det tester for å fremme overvåking av egen læring.
- 8) Både studenter og helsepersonell kan ha behov for refleksjon og respons på oppgaver utover det som nettkurset tilbyr. Vi landet på et design som ikke tilbyr brukere av nettkurset dialog eller refleksjon verken fysisk eller on-line. Det ville vært for krevende og kostbart å drive. Behovet for refleksjon og anvendelse av kunnskapen fra nettkurset i egen praksis må løses ved at utdanningene og helsetjenesten selv organiserer seminar eller fagdager der man kan diskutere situasjonsbeskrivelser eller erfaringer og gjennomføre praktiske øvelser i systematisk ammeobservasjon (se side 14 for forslag til hvordan nettkurset kan brukes i utdanningene).

Bærekraftig design

- 1) Bærekraftig design innebærer at vi søkte å gjenbruke læringsmateriell i ammeveiledning av god kvalitet som allerede eksisterte og sikre tillatelse til gjenbruk (se vedlegg 3).
- 2) Bærekraftig design innebærer også omtanke for knapphet på ressurser i utdanningene, både tid og kompetanse. Derfor måtte nettkurset kunne tilpasses det enkelte studieprograms forløp og kompetanse. Det ble løst ved at nettkurset ligger tilgjengelig for alle hele tiden. Nettlenke til kurset kan legges på læringsplattformene utdanningene benytter, og studenter kan laste opp kursbevisene sine der. Seminar med refleksjon over situasjonsbeskrivelser krever en ammekyndig fagperson å reflektere med. Helsedirektoratet eller ammekyndig fagperson i kommunen/evt. spesialisthelsetjenesten kan bistå utdanningsprogrammene. Systematiske ammeobservasjoner kan legges til praksis om arbeidskrav uten at det utløser ressurser for utdanningene.
- 3) Bærekraftig design innebærer omtanke for knapphet på ressurser i helsetjenestene. Helsepersonell kan ta nettkurset når det passer dem, både privat og i arbeidstiden. Ledere kan bruke nettkurset i et ledd kvalitetsforbedring og sertifisering, samt som opplæring av nyansatte og vikarer.
- 4) Bærekraftig design innebærer omtanke for drift, vedlikehold og oppdatering av nettkurset. Det er løst ved å plassere ansvar gjennom avtaler (se vedlegg 5). Arbeidsgruppen så det som hensiktsmessig at den faglig oppdatering ble plassert hos Helsedirektoratet hos de som har utarbeidet det faglige innholdet. Tilsvarende ble digital oppdatering lagt til NTNU læringsstøtte. Arbeidsgivere må tenke over at organisasjonsendringer kan medføre ekstra-arbeid: endre logoer, lenkekilder, avtaler mv. Nye avtaler som innebærer endring av digitale plattformer kan medføre betydelig arbeid.

Mer om nettkursets oppbygning

Nettkurset er utviklet i Open edX og ligger på NTNU sin plattform Digit. Innlogging skjer via FEIDE eller ved registrering med valgt brukernavn og passord. Nettkurset består av 6 moduler som bygger på hverandre, men som likevel kan gjennomgås i vilkårlig rekkefølge dersom det er ønskelig. Modul 6 består av ulike ammekasuistikker samt en kunnskapstest som deltagerne må få 100 % riktig på for å kunne motta et kursbevis. Se vedlegg 1 for mer informasjon om utforming og innhold i nettkurset.

Modul 1 - [Introduksjon til kurset](#). Denne modulen forklarer bakgrunnen for kurset, oppbyggingen, læringsmålene, arbeidskrav, vurderingsformer og arbeidsformer.

Modul 2 - [Beskytte, fremme og støtte amming](#). Denne modulen forklarer hvilken betydning morsmelk har, og den omhandler ammeforekomst og anbefalinger. Den ser på amming i et større perspektiv, og forklarer hvordan det kan arbeides lokalt og globalt for å beskytte, fremme og støtte amming.

Modul 3 - [Ammestart](#). Denne modulen omhandler praksis som støtter opp under amming, tegn til velfungerende amming, ammeveiledning og utfordringer i tidlig barseltid.

Modul 4 - [Amming etter hjemkomst](#). Denne modulen omhandler ulike tema innen amming, ernæring og vekst etter den tidlige barseltiden.

Modul 5 - [Spesielle forhold hos mor og barn](#). Denne modulen omhandler ulike forhold hos mor og barn som kan innvirke på ammingen. Her vil du også lære om forskjellige hjelpemidler.

Modul 6 - [Kasuistikker og kunnskapstest](#). Her finner du kasuistikker til drøfting og kunnskapstesten som gir deg kompetansebevis.

Utprøving av nettkurset

Våren 2021 ble studenter ved helsesykepleie- og jordmorutdanningene ved NTNU Trondheim bedt om å teste en foreløpig versjon av nettkurset. Hensikten var å få respons på brukervennlighet og relevans. Fire helsesykepleiestudenter og tre jordmorstudenter testet versjonen. Oppsummert var responsen at

- deltakerne erfarte høyt læringsutbytte
- nettkurset gav forslag til hva de trengte mer og mindre kunnskap og trening i
- nettkurset tilbyr engasjerende læringsaktiviteter
- det er motiverende å kunne sjekke ut egen kunnskap underveis
- de rapporterte behov for mer hjelp til å navigere i nettkurset med forslag om å lage en instruksjon

15. mars 2022 deltok Lona på et møte der alle helsesykepleieutdanningene var representert. Deltakerne fikk vist deler av en foreløpig versjon av nettkurset. De fikk anledning til å komme med spørsmål og innspill.

Markedsføring av nettkurset

Når det blir lagt ned så mye arbeid i utforming av et nettkurs er bruken av det avgjørende for om arbeidet var verdt innsatsen. Det ble derfor lagt mye arbeid i markedsføring av nettkurset. Utdanningene jordmorfag og helsesykepleie har årlige møter som ble brukt til å promotere nettkurset. Utdanningene har også utstrakt samarbeid med helsetjenestene og disse kontaktpunktene ble også brukt til å promotere nettkurset.

Videre ble nettkurset promotert på den årlige konferansen for helsesykepleiere i regi av Landsgruppen for helsesykepleiere.

Ann-Magrit Lona har deltatt med posterpresentasjon på Helsesykepleierkonferansen 2022, og The Nordic Breastfeeding Conference 2023, der vi vant pris for beste poster (se Figur 2). Nettkurset er også presentert på Jordmordagene 2023, Ammehjelpens fagseminar 2023 og med poster på Læringsfestivalen ved NTNU Trondheim i mai 2024. Nettkurset ble presentert ved «*The 12th Baby Friendly Hospital Initiative (BFHI) Network Meeting 2024*» i Lille der WHO og Unicef deltok. Flere land har vist interesse for kurset gjennom EU-prosjektet «*The Joint Action Prevent Non-Communicable Diseases (JA PreventNCD) project*». Kurset er i ferd med å bli oversatt til engelsk.

I forkant av lanseringen ble det delt innlegg på FHI, NTNU og Trondheim kommune sine kanaler. Informasjon ble også sendt ut via nyhetsbrev. Informasjon om bruk og tilgang til nettkurset ble sendt til alle de relevante utdanningene i forkant av lansering 22. august 2022.

AN E-LEARNING COURSE ON BREASTFEEDING COUNSELLING FOR STUDENTS AND HEALTH PROFESSIONALS

Background

Although almost all mothers in Norway initiate breastfeeding, many do not breastfeed as recommended by the health authorities. Often mothers cease breastfeeding due to difficulties that could have been prevented or solved with qualified counselling. Health professionals have a crucial role as breastfeeding counsellors, and the pre-service training and continuous training should enable them to offer evidence-based counselling in line with the Baby-Friendly Standards.

Aim

To develop an evidence-based e-learning course on breastfeeding for pre-service and continuous training of midwives and public health nurses and other health professionals, including a variety of methods to activate the users for acquiring the recommended competency.

Methods

The e-learning course was developed by a multi-disciplinary team consisting of health professionals, university lecturers, pedagogues, and technical experts, in collaboration with students.

Results

The e-learning course, launched August 2022, is a flexible and free digital learning tool for students, but also for health professionals in hospitals and the community health services. The course consists of six modules with engaging short texts, pictures, videos, animations, and a variety of learning activities.

Conclusion

By July 2023, more than 4000 students and health professionals have registered for the course. The course is in use at most colleges and universities, as well as in many hospitals and community health services. The evaluations so far show that the users are very satisfied and report good learning outcomes.

I had a great learning outcome. It is engaging with various learning activities. Learning online suited me better than reading from a book.

I learned much more about breastfeeding than during standard teaching. Videos and images have been instrumental in enhancing my competency.

Try it!
Scan the code
to see the course

Lona, Ann-Magrit (1,2,3) | Aglen, Bjørg (1) | Aune, Ingvild (1) | Blindheim, Kari (1)
Bærug, Anne (2) | Solbjørg, Ole Kristen (1) | Dahl, Berit Misund (1)
(1) = NTNU | (2) = FHI | (3) = Trondheim Municipality

TRONDHEIM
KOMMUNE

Figur 2: Poster om AmmE-læring på The Nordic Breastfeeding Conference 2023

Forslag til hvordan kurset kan benyttes i utdanningsprogrammene.

Nettkurset kan innpasses i det enkelte studieprogram. Arbeidsgruppen har utformet et forslag til bruk i 3 trinn som til sammen representerer en ukes arbeid og 1,5 studiepoeng.

1. 3 dager til gjennomføring av nettkurset
2. ½ dag til seminarforberedelser (individuelt eller gruppevis) + ½ dag seminar
3. 1 dag i praktiske studier dedikeres til å gjennomføre systematiske ammeobservasjoner og eventuelt et refleksjonsnotat basert på erfaringene (se vedlegg 8 for forslag).

Situasjonsbeskrivelsene/kasuistikkene for seminaret finnes i modul 6 i nettkurset. Utdanningene designer så et opplegg slik som nevnt i punkt 2 (se vedlegg 9 for forslag). Studentene blir bedt om å reflektere over og forberede mulige løsninger. Forberedelsene til seminar fordrer at studentene også benytter kunnskap fra boken Amming: en håndbok for helsepersonell (Nilsson et al., 2023). Seminar gjennomføres best ved at en sertifisert ammekyndig fagperson reflekterer med studentene. Den ammekyndige må da finnes blant egne ansatte eller hentes inn fra praksisfeltet.

Björg Aglen gjennomgikk 12 refleksjonsnotat basert på systematisk ammeobservasjon i helsesykepleiestudentens praktiske studier i våren 2023. Refleksjonsnotatene viste faglige begrunnende vurderinger av systematiske ammeobservasjoner. Flere av studentene skriver at observasjonsskjemaet og nettkurset er meningsfullt og nyttig som hjelpemiddel i ammeveiledning.

Studieprogrammene kan fritt velge i hvilken grad de iverksetter læringsopplegget. Nettkurset, seminardeltakelse og systematisk ammeobservasjon kan eventuelt inngå som arbeidskrav studentene må ha gjennomført for å få gå opp til eksamen. For gjenbruk av materiale i nettkurset, se vedlegg 2.

Benyttelse av nettkurset.

AmmE-læring er nå anbefalt i Nasjonal retningslinje for helsestasjon- og skolehelsetjeneste for helsepersonell som gir ammeveiledning. Det arbeides med å få det inn i både retningslinjene for svangerskaps- og barselomsorg.

I februar-mars 2024 ble utdanningenes bruk av nettkurset kartlagt. Alle helsesykepleier- og jordmorutdanningene i Norge har innlemmet nettkurset i sine utdanningsprogrammer, men med noe ulikt undervisningsopplegg. I løpet av implementeringsperioden har prosjektleder, seniorrådgiver ved Helsedirektoratet både vært til stede og veiledet ved flere utdanninger for å lære opp lokale ammeveiledere i undervisningsopplegget. Seniorrådgiver ved Helsedirektoratet tilbød utdanningene å bistå på seminar med studentene der situasjonsbeskrivelsene ble drøftet. Det har vært et omfattende arbeid og den videre strategien er å gjøre lærestedene selvforsynte med ammekyndig kompetanse, enten i egen stab eller i samarbeid med ammekyndige veiledere i kommune/spesialisthelsetjenesten. Etter implementeringen har per mai 2024 mer enn 5000 registrert seg.

Videre viser evalueringen av nettkurset at både føde- og barselavdelingene og helsestasjonene har innlemmet nettkurset i sine opplæringsplaner som ledd i kontinuerlig kvalitetsforbedringsarbeid.

Det er flere barnepleiere og sykepleiere som arbeider på barsel som også ha registrert seg. Andre mulige brukere kan være andre utdanningsprogrammer for helsepersonell (f.eks. medisinerutdanningen, bachelor i sykepleie og vernepleie). For gjenbruk av materiale i nettkurset, se vedlegg 2.

Evaluering av nettkurset

Nettkurset har gjennomgående fått meget gode tilbakemeldinger, både fra studenter og helsepersonell. Det første året etter implementeringen hadde vi evalueringsskjema etter hver modul der deltagerne kunne gi tilbakemeldinger og angi hvor relevant de opplevde modulene. Spørreskjema var anonymt og deltakelse frivillig. For informasjon om spørsmålene, se vedlegg 7.

«Du har nå gjennomført modulen «XX». Opplevde du innholdet som relevant for deg?» (Likert-skala 1 til 5, der 1 var lite relevant og 5 var svært relevant)

Modul 2: 1727 svar, snitt 4,4, median 4

Modul 3: 1304 svar. Snitt 4,6, median 5

Modul 4: 1087 svar, snitt 4,5, median 5

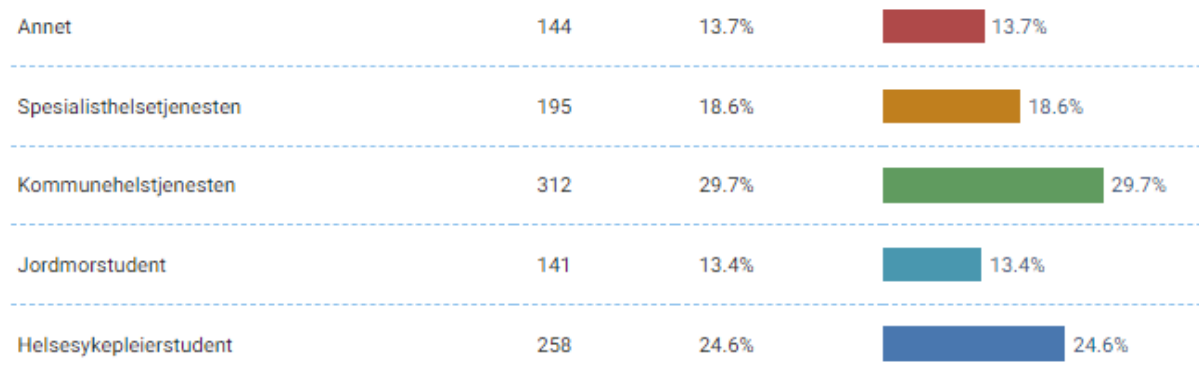
Modul 5: 1006 svar, snitt 4,5, median 5

Modul 6: 1126 svar, snitt 4,6, median 5

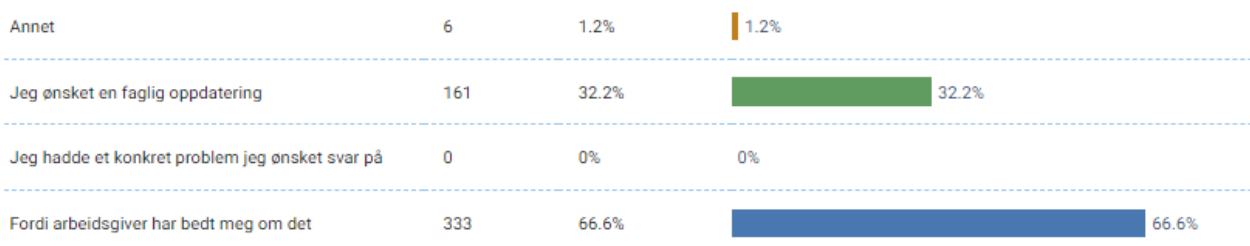
Etter å ha gjennomgått alle modulene kunne deltagerne svare ut følgende spørsmål:

«Etter å ha gjennomført alle modulene i AmmE-læring. I hvor stor grad opplever du at det har gitt deg tilstrekkelige kunnskaper om amming og ammeveiledning? (Likert-skala 1 til 5, der 1 var i liten grad og 5 i stor grad)» Vi mottok 934 svar, der gjennomsnittlig skår var 4,6 og median 5.

Deltakerne ble spurt om sin bakgrunn. Majoriteten var fra kommunehelsetjenesten (helsestasjoner) eller var helsesykepleierstudenter:

De som ikke var studenter, fikk et ekstra spørsmål om hvorfor de oppsøkte du AmmE-læring? Svaret tilsier at en stor andel arbeidsgivere har implementert kurset i sine opplæringsplaner. En del svarer at de på eget initiativ ønsket en faglig oppdatering.

Fra mai 2023 ble evalueringsskjemaene erstattet med ett tilbakemeldingsskjema til slutt i kurset, med følgende melding:

«AmmE-læring utvikles kontinuerlig, og vi vil gjerne ha dine tilbakemeldinger og forslag til forbedringer. Her kan du gi tips til endringer og/eller melde om eventuelle feil. Tilbakemeldingen din er anonym.»

Deltagerne viser engasjement og vi har mottatt rundt 100 tilbakemeldinger med innhold fra positive kommentarer, forslag til forbedringer, og meldinger om at spesifikke lenker ikke fungerer. Nedenfor presenteres et utsnitt av tilbakemeldingene.

23	anonymous	Utrolig lærerikt kurs! Flott oppbygging med god kombinasjon av videoer, tekst og oppgaver. Utrolig spennende at amming omfatter så mange aspekter. Jeg er veldig fornøyd og har lært masse av kurset :-)
24	anonymous	veldig nyttig og lærerikk
25	anonymous	Takk for et godt kurs!
26	anonymous	Bra
27	anonymous	Lærerikt og kjekt kurs!
28	anonymous	vært et veldig fint og lærerikt kurs. Fine videoer og enkel og fin tekst.
29	anonymous	kjempe fint kurs. fine videoer og enkel tekst i kurset. Veldig forståelig, tustene takk for kurset. kjempe bra! dette kan jeg anbefale flere av medstudenter før dem skal ut i praksis.
30	anonymous	kjempe fint kurs.
31	anonymous	Veldig bra kurs. Alle på vår føde- og barselavdeling har tatt eller holder på med kurset. Samtlige sier at interessen for å gi ammeveiledning har fått et "piff" :)
32	anonymous	Veldig fin kurs.
33	anonymous	vil gjerne ha mer om brystreduksjon!
34	anonymous	Fint kurs.

Takksigelser

Arbeidsgruppen vil takke alle som har bidratt til å realisere nettkurset. En spesiell takk alle brukerne som har bidratt til med evaluering av nettkurset.

Referanseliste

- Baldwin, S., Ching, Y.-H., & Hsu, Y.-C. (2018). Online Course Design in Higher Education: A Review of National and Statewide Evaluation Instruments. *TechTrends*, 62(1), 46-57.
<https://doi.org/10.1007/s11528-017-0215-z>
- Departementene. (2017). *Nasjonal handlingsplan for bedre kosthold (2017-2021)* (Helse- og omsorgsdepartementet, Ed.)
https://www.regjeringen.no/contentassets/fab53cd681b247bfa8c03a3767c75e66/handlingsplan_kosthold_2017-2021.pdf
- FHI. (2021, 2021, 17. desember.). *Ti trinn for vellykket amming*. Folkehelseinstituttet,. Retrieved 6. mai from <https://www.fhi.no/publ/plakat/ti-trinn-for-vellykket-ammig/>
- Gittell, J. H. (2006). Relational coordination: coordinating work through relationships of shared goals, shared knowledge and mutual respect. In O. Kyriakidou & M. Özbilgin (Eds.), *Relational perspectives in organizational studies : a research companion* (pp. 74-94). Edward Elgar.
- Goodyear, P. (2015). Teaching as design, . *Higher Education Research and Development Society of Australasia*, 2, 27-50. <https://petergoodyear.net/wp-content/uploads/2017/07/goodyear-2015-teaching-as-design.pdf>
- Helse og omsorgsdepartementet. (2016). Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten, FOR-2016-10-28-1250.
<https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2016-10-28-1250>
- Helsebiblioteket. (2020). *Kunnskapsbasert praksis*. <https://www.helsebiblioteket.no/249240.cms>
- Helsedirektoratet. (2021, 8. juli). *Nasjonal faglig retningslinje for spebarnsernæring*
<https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/spedbarnsernaering>
- Helsedirektoratet. (2024). *Anbefalinger om amming [Recommendations for breastfeeding]*. Retrieved 16. mai from <https://www.helsenorge.no/spedbarn/spedbarnsmat-og-ammig/ammig-og-morsmelk/>
- Huitfeldt, A. S., & Hansen, M. N. (2020). *Rapport fra den landsomfattende elektroniske Mor-barn-vennlig evalueringen høsten 2020*. . Nasjonal kompetansetjeneste for amming,.
<https://www.fhi.no/contentassets/64135683dba84311becce5dd694c680c/landsovfattende-rapport-mbvs-evaluering-utfort-hosten-2020.-sectio-forlost-modre.pdf>
- Kunnskapsdepartementet. (2021). FOR-2021-04-09-1146 Forskrift om nasjonal retningslinje for helsesykepleierutdanning. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2021-04-09-1146>
- Kunnskapsdepartementet. (2023). FOR-2023-06-05-822 Forskrift om nasjonal retningslinje for jordmorutdanning. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2023-06-05-822>
- Lona, A.-M. (2023). *Ammeveiledning – er jordmor- og helsesykepleierstudenter rustet for oppgaven? En landsdekkende studie av kunnskapsnivå og mestringstro* (Publication Number 3551) NTNU]. <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/handle/11250/3080320>
- Myhre, J. B., Andersen, L. F., & Kristiansen, A. L. (2020). *Landsomfattende undersøkelse av kostholdet blant spedbarn i Norge, 6 måneder* (A. f. e. v. U. i. O. o. Folkehelseinstituttet, Ed.). Folkehelseinstituttet.
<https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/rapporter/2020/kostholdsundersokelser/spedkost-3---barn-6-mnd-alder.pdf>
- Nilsson, I., Busck-Rasmussen, M., & Buhl Halling, C. (2023). *Amning : en håndbog for sundhedspersonale* (7. udg. ed.). Komiteen for Sundhedsoplysning, Sundhedsstyrelsen Danmark, .

- Perifanou, M., & Economides, A. A. (2022). Digital Competencies for Online Teachers. *The journal of educators online*, 19(3). <https://doi.org/10.9743/JEO.2022.19.3.13>
- Victora, C. G., Bahl, R., Barros, A. J., França, G. V., Horton, S., Krasevec, J., Murch, S., Sankar, M. J., Walker, N., & Rollins, N. C. (2016). Breastfeeding in the 21st century: epidemiology, mechanisms, and lifelong effect. *Lancet*, 387(10017), 475-490. [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(15\)01024-7](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(15)01024-7)
- WHO. (2018). *Ten steps to successful breastfeeding*. World Health Organization. . <https://www.who.int/teams/nutrition-and-food-safety/food-and-nutrition-actions-in-health-systems/ten-steps-to-successful-breastfeeding?ua=1>
- Zhu, M., Berri, S., Koda, R., & Wu, Y.-j. (2024). Exploring students' self-directed learning strategies and satisfaction in online learning. *Education and Information Technologies*, 29(3), 2787-2803. <https://doi.org/10.1007/s10639-023-11914-2>

Vedlegg 1 Mer informasjon om nettkursets innhold

AmmE-læring er et åpent, gratis og lett tilgjengelig kurs for helsepersonell. Kurset består av 6 moduler, der denne første modulen er en introduksjon til kurset. Modulene 2 til 5 er fagstoff med ulike læringsaktiviteter, mens modul 6 inneholder kasuistikker til drøfting og en kunnskapstest du må fullføre for å få kursbevis. Hver modul starter med en introduksjonsvideo der vi kort forteller om det du kan lære. Innholdet har direkte lenker til flere ressurser og referanser for deg som er interessert i å utforske et tema videre. Du kan gjennomføre kurset med PC/Mac, nettbrett eller mobil. Vi anbefaler imidlertid PC/Mac for best oppsett.

Tidsbruken for gjennomføring av nettkurset vil variere etter tidligere erfaring og kompetanse innen amming, hvor lang tid du bruker på læringsaktivitetene, hvor mange lenker du følger. **Kurset er godkjent av NSF som meritterende med totalt 18 timer.** Studenter uten tidligere erfaring har gitt tilbakemelding på at de bruker mer tid, spesielt dersom de går videre på alle lenkene. Du mister ikke tilgangen til kurset, du trenger derfor ikke å gjennomføre alle modulene innen en viss tid. Er du student og mister tilgang til student e-post, kan du registrere deg på nytt med privat e-post.

Modul 1 - [Introduksjon til kurset](#). Denne modulen forklarer bakgrunnen for kurset, oppbyggingen, læringsmålene, arbeidskrav, vurderingsformer og arbeidsformer.

Modul 2 - [Beskytte, fremme og støtte amming](#). Denne modulen forklarer hvilken betydning morsmelk har, og den omhandler ammeforekomst og anbefalinger. Den ser på amming i et større perspektiv, og forklarer hvordan det kan arbeides lokalt og globalt for å beskytte, fremme og støtte amming.

Modul 3 - [Ammestart](#). Denne modulen omhandler praksis som støtter opp under amming, tegn til velfungerende amming, ammeveiledning og utfordringer i tidlig barseltid.

Modul 4 - [Amming etter hjemkomst](#). Denne modulen omhandler ulike tema innen amming, ernæring og vekst etter den tidlige barseltiden.

Modul 5 - [Spesielle forhold hos mor og barn](#). Denne modulen omhandler ulike forhold hos mor og barn som kan innvirke på ammingen. Her vil du også lære om forskjellige hjelpemidler.

Modul 6 - [Kasuistikker og kunnskapstest](#). Her finner du kasuistikker til drøfting og kunnskapstesten som gir deg kompetansebevis.

Nettkurset fokuserer på frivillige læringsaktiviteter som gjør det lettere for deg å tilegne deg fagstoffet. Aktivitetene varierer mellom flervalgsoppgaver, riktig eller galt oppgaver og refleksjonsoppgaver. Etter at du har gjennomført modulene 1-5, kan du teste din egen kunnskap med kunnskapstesten i modul 6. I kurset har vi lenket til noen forskningsartikler, disse kan lese dersom du ønsker å fordype deg. Artikkelen er ment som "krydder", og du velger selv om du vil bruke tid på disse.

Tellende flervalgsoppgaver, kunnskapstest og kursbevis

For å få **kursbevis**, må du ha gjennomgått **kunnskapstesten** i modul 6 og **20 tellende flervalgsoppgaver**. Flervalgsoppgavene finner du på slutten av modul 2, 3, 4 og 5 og i midtveis i modul 3.

Disse er markert som *Tellende flervalgsoppgaver*. Du har mulighet til å se fasit på de tellende flervalgsoppgavene, men ikke på selve kunnskapstesten. Det er ingen begrensning på antall forsøk.

Hvor finner du kursbevis?

Øverst på siden ved siden av *Course* finner du fanen *Progress*. Der finner du en oversikt over hvilke oppgaver du har fullført og her vil kursbeviset komme når alle oppgaver er bestått. Kursbevis ligger også under din *profil* og *dashboard*.

Vedlegg 2 Lisensiering av kursinnholdet

Opphavs og bruks rettighetene er regulert i avtalene se vedlegg 5.

Du vil kanskje gjenbruke noe av kursinnholdet?

Kurset er utviklet gjennom et tverrfaglig samarbeid mellom Trondheim kommune, Folkehelseinstituttet, og Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Vi deler gjerne innhold vi har laget selv med personer og organisasjoner som ikke driver kommersielt og som deler vårt engasjement for å styrke kompetansen om amming.

Ta kontakt med en av personene i arbeidsgruppen for å avtale gjenbruk.

Vedlegg 3 Organisasjoner som har delt materiale med oss

- WHO: Alle animasjoner fra plakatene til *Ti trinn for vellykket amming*, er lånt etter tillatelse fra WHO. ©WHO/Unicef. Reprinted from <https://www.who.int/teams/nutrition-and-food-safety/food-and-nutrition-actions-in-health-systems/ten-steps-to-successful-breastfeeding>
- LactaMedia - A Clinical Image Collection is published on LactaHub, a partnership project of The Global Health Network (University of Oxford) and the Family Larsson-Rosenquist Foundation: ©Lactamedia, ©Family Larsson-Rosenquist Foundation. Lactahub.org.
- Global Health Media Project: ©Global Health media: www.globalhealthmedia.org.

- Helsedirektoratet: ©Helsedirektoratet
- Video vital/Bryst er best: ©Enhet for amming, FHI
- Amning – en håndbog for sundhedspersonale: ©Sundhedsstyrelsen
- Unicef UK: ©Unicef UK Baby Friendly Initiative. Unicef UK baby
- Human Milk CIC: ©Human Milk

Vedlegg 4 Vedlikehold av modulen

Teknisk og faglig vedlikehold

Enhet for amming, FHI ble nedlagt 31. Desember 2023. Ansvaret for Mor-barn-vennlig standard i helsetjenestene ble overført til Helsedirektoratet. Fra 1. januar 2024. ble også ansvar for AmmE-læring overført helsedirektoratet. Prosjektleder og faglig ansvarlig for kurset er nå ansatt under Avdeling for barne- og ungdomshelse i Helsedirektoratet og har fortsatt et tett samarbeid med seksjon for læringsstøtte ved NTNU som har ansvar for plattformen Open edX.

Vedlegg 5: Avtaler

Avtale om utvikling av nettkurset:

Utvikling av nettbasert opplæringsverktøy i amming – samarbeidsavtale

Avtalens parter:

Avtalen gjelder mellom NTNU ved institutt for samfunnsmedisin og sykepleie / Institutt for helsevitenskap Ålesund / NTNU drive

og Nasjonal kompetansetjeneste for amming (NKA) og Trondheim kommune (TK)

Avtalens formål

Avtalens formål er å regulere samarbeid om utvikling av en e-læringsmodul i ammeveiledning, samt avklare ansvar og eierskap.

E-læringen skal ivareta det nasjonale fagkravet for mor-barn vennlig sykehus og ammekyndig helsestasjon.

E-læringsprogrammet skal være gratis og utarbeidet i et format som gjør det tilgjengelig for landets utdanningsinstitusjoner, samt kommune- og spesialisthelsetjeneste

Varighet og omfang

Det er beregnet at en MOOC tar 6-9 måneder å utvikle. Varigheten av prosjektet beregnes til å vare i 12-18 måneder. I tillegg vil det være forskning knyttet til anvendbarhet og effekt av modulen som vil gå utover denne tidsrammen.

Partene binder seg ikke til samarbeid som går utover partenes økonomiske rammer.

Partenes bidrag og finansiering av prosjektet

NTNU bidrar med teknologisk og pedagogisk kompetanse innenfor rammen av ordinær drift. NKA bidrar med fagkompetanse innenfor rammen av ordinær drift.

NKA vil sørge for økonomisk tilskudd til dekning av delvis frikjøp av prosjektleder i 2019-2020:

1.11.-31.12.2019 20% stilling

1.01.20-29.02.20 20% stilling

1.03.20-31.07.20 50% stilling

1.08.20-31.12.20 60% stilling

Prosjektgruppen ser på muligheter for å søke eksterne midler via DIKU. NTNU vil være ansvarlig for en slik søknad og den vil da gå ut fra ledelsen ved universitetet.

Forskningsaktiviteten knyttet til prosjektet vil ha egen finansiering.

Organisering

Prosjektleder, delvis frikjøpt fra NKA, er ansatt i Trondheim kommune. Prosjektgruppen består per tiden av representant fra Trondheim kommune; Ann-Magrit Lona, Nasjonal kompetansetjeneste for amming; Anne Bærug, NTNU – helsesykepleierutdanningen; Kari Blindheim, Berit Misund Dahl og Bjørg Aglen, Master jordmorfag; Ingvild Aune, NTNU drive; Ole Kristen Solbjørg og Veruska De Caro-Barek.

I arbeidsgruppen rundt det faglige innholdet sitter Ann-Magrit Lona fra Trondheim kommune og fra NKA; Anne Bærug, Mette Ness Hansen, Tine Greve og Elisabeth Tufte.

Prosjektet har ingen styringsgruppe.

Forskningsgruppen har egen organisering.

Partene har i tillegg blitt enige om følgende

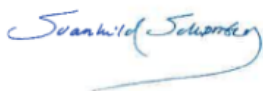
1. NTNU og NKA forventes å ha et overordnet koordineringsansvar for prosjektet. Forutsatt frikjøp, forventes Trondheim kommune å bidra med prosjektleder for utvikling og pilotering.
2. NTNU er ansvarlig for gjennomføring av prosjektet i samarbeid med Nasjonal kompetansetjeneste for amming. Trondheim kommune vil bidra med fagkompetanse inn i prosjektet, forutsatt at frikjøp av fagperson/ansatt skjer gjennom prosjektets midler.
3. E-læringen skal gjøres gratis tilgjengelig for alle landets helsepersonellutdanninger, samt for landets kommuner- og spesialisthelsetjeneste via plattformen Open edX.
4. Rettighetene til det som utvikles i prosjektet tilhører NKA.
5. NKA har det overordnede faglige ansvaret og vil også ha ansvar for fremtidige oppdateringer og videreutvikling av produktet.
6. NTNU drifter plattform for kurset i avtaleperioden. Dersom NTNU ser behov for å endre plattform, vil man ta ansvar for at innholdet overføres slik at kurset kan tilbys på ny plattform.
7. Avtaleperiode: gjelder fra 01.01.2020 til 31.12.2021. Avtalen kan endres og utvides underveis i pilotperioden dersom begge parter finner det tjenlig. Avtalen kan sies opp av begge parter.
8. Modulen stilles tilgjengelig for forskning fra ansatte ved involverte utdanninger i NTNU etter avtale med studieprogramleder og leder ved Nasjonal kompetansesenter for amming.

Signaturer

Siri Forsmo

Instituttleder, Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie

Svanhild Margrethe Arentz Schönberg

Instituttleder, Institutt for helsevitenskap Ålesund

Inger Langseth

Leder, NTNU Drive

Ina Landau Aasen

Leder, Nasjonal kompetansetjeneste for amming

Camilla Trud Nereid

Oppvekst og utdanningsdirektør, Trondheim kommune

Avtale om bruk og vedlikehold fra 1.1.22 til 31.12.2026

Utvikling, implementering og oppdatering av nettkurset «AmmE-læring»

Samarbeidsavtale

Avtalens parter

Avtalen gjelder mellom NTNU ved institutt for samfunnsmedisin og sykepleie (ISM) / Institutt for helsevitenskap Ålesund (IHA) / Institutt for klinisk og molekylær medisin (IKOM)/ NTNU Seksjon for læringsstøtte (SLS) og Nasjonal kompetansetjeneste for amming (NKA).

Avtalens formål

Avtalens formål er å regulere samarbeid om utvikling, implementering og oppdatering av et nettkurs i ammeveiledning for helsepersonell, helsetjenesten og helsepersonellutdanninger.

Nettkurset skal ivareta det nasjonale fagkravet for mor-barn vennlig sykehus og ammekyndig helsestasjon.

Nettkurset skal være gratis og utarbeidet i et format som gjør det tilgjengelig for landets helsepersonellutdanninger, samt kommune- og spesialisthelsetjeneste.

Varighet og omfang

Prosjektavtalen kontinuerer den forrige avtalen som gikk ut 31.12.2021. Denne avtalen gjelder for perioden 1.01.2022 til -31.12.2026. Avtalen kan endres og utvides underveis dersom begge parter finner det tjenlig.

Arbeidsoppgaver:

Fullføre modulene nettkurset består av med tanke på faglig innhold og redigering.

Nettkurset planlegges ferdigstilt våren 2022. En plan for implementering vil bli utarbeidet med mål om lansering før høstsemesteret 2022. Undervisningsopplegget skal gjennomgås minst årlig i avtaleperioden med tanke på forbedring.

I avtaleperioden har NTNU og NKA ved den nevnte arbeidsgruppen har et felles koordineringsansvar for prosjektet.

Partenes bidrag

NTNU bidrar med teknologisk og pedagogisk kompetanse innenfor rammen av ordinær drift. NKA bidrar med fagkompetanse innenfor rammen av ordinær drift.

Organisering

Arbeidet gjennomføres er prosjektorganisert.

Prosjektleder er helsesykepleier og Internasjonalt sertifisert ammeveileder Ann-Magrit Lona, NKA

Prosjektmedarbeidere er

Forsker, Anne Bærug, NKA

Seniorrådgiver Ole Kristen Solbjørg, NTNU Seksjon for læringsstøtte

Førstelektor Bjørg Aglen, NTNU – ISM

Førstelektor Kari Blindheim, NTNU- IHA

Førsteamanuensis Berit Misund Dahl, NTNU-IHA

Dosent Ingvild Aune, NTNU-IKOM

I arbeidsgruppen for det faglige innholdet sitter Ann-Magrit Lona, Anne Bærug, Mette Ness Hansen, Tine Greve og Elisabeth Tufte fra NKA

Etter at prosjektperioden er over, har partene intensjoner om følgende avtale med tanke på varig bruk og jevnlig oppdatering for brukervennlighet og faglig innhold:

1. Lederne ved de nevnte instituttene og seksjonene ved NTNU instituttlederne samt leder for NKA står som formelt ansvarlig for å sørge for at nettkurset, «AmmE-læring» holdes faglig oppdatert og tilgjengelig i henhold til formålet. Ansvarer innebærer å sørge for kontinuitet ved skifte utskifting av personer som sørger for faglig oppdatering og teknisk vedlikehold av nettkurset.
2. Nettkurset er gratis tilgjengelig for alle landets helsepersonellutdanninger, samt landets kommuner- og spesialisthelsetjeneste via plattformen Open edX.
3. Rettighetene til det faglige innholdet i nettkurset tilhører NKA og følgelig har NKA har det overordnede faglige ansvaret og vil også ha ansvar for fremtidige faglige oppdateringer og videreutvikling av produktet. Dette ansvaret følger av kompetansetjenestens formål.
4. Fagmiljøene knyttet til mastergradsprogrammene for helsesykepleie, jordmor og evt. barnesykepleie bidrar med pedagogiske kompetanse (studieprogramledere er formelt ansvarlige). Arbeidet utføres innenfor ordinær FOU-tid.
5. NTNU Seksjon for læringsstøtte, drifter plattformen for kurset. Dersom NTNU ser behov for å endre plattform, vil man ta ansvar for at innholdet overføres slik at kurset kan tilbys på ny plattform. Arbeidstimer og kostnader utføres innenfor ordinær drift.
6. Nettkurset stilles tilgjengelig for forskning for ansatte ved de involverte utdanninger i NTNU og ved NKA, etter avtale med studieprogramledere for utdanningene som er involvert og leder ved Nasjonal kompetansetjeneste for amming.

Dato: 24. november 2021

Signaturer

Solveig Grudt
Instituttleder, Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie, NTNU

Ina Landau Aasen
Seksjonsleder, Nasjonal kompetansetjeneste for amming, OUS

Morten Sørli
Leder, Seksjon for læringsstøtte, NTNU

Svanhild Margrethe Arentz Schønberg
Instituttleder, Institutt for helsevitenskap Ålesund, NTNU

Magnus Steigedal
Instituttleder, Institutt for klinisk og molekylær medisin, NTNU

Vedlegg 6: Kostnader

Aktivitet	Kostnadstype	Sum kroner
Prosjektleder	Lønn*, 50 % i ett år	390 000
Reise for prosjektleder		10 000
Utstyr	Lap-top	10 000
Promotering	Plakater	2 000
Rettigheter og lisenser		10 000
Kursing	Kursavgift	
Piloteringskostnader	Midtbykort, a kr 400	4 000
FOU-tid for ansatte i utdanningene	Lønn** 5% for 4 ansatte i 2 år	364 000
Arbeidstid - digital støtte	Lønn** 5 % for 1 ansatt i 2 år	45 500
	TOTAL KOSTNAD	835 000

* årslønn 600 000 før sosiale utgifter – 780 000 inkludert 30 % sosiale utgifter

** årslønn 700 000 før sosiale utgifter – 910 000 inkludert 30 % sosiale utgifter

Vedlegg 7: Evalueringer

Personvernombudet SIKT ble konsulert for sikring av personvernet til de som bidro i evalueringen. SIKT vurdering 5. 8. 2022 er at evalueringen ikke kan spores tilbake til person, slik den er innlemmet i nettkurset. Informert samtykke til å bidra i evalueringen:

Hei.

Du har nå kommet til slutten av modulen. Nettkurset er nylaget, og vi ønsker din evaluering av nettkurset og modulen du nettopp har gjennomført. Hensikten er å forbedre kurset og forske på hvordan slike nettkurs kan bidra til bedre ammeveiledning. Vi ønsker å synspunkter på hva som er bra og som bør bevares, og synpunkter på hva som bør forbedres. De svarene du gir kan ikke knyttes til deg som person. Det vil si at du svarer anonymt. Det er frivillig å besvare evalueringsspørsmålene. Du kan fritt gå videre i nettkurset uten å delta i evalueringen og har ingen konsekvenser for slutt-testen i nettkurset.

Evalueringsspørsmål knytte til hver modul i perioden 22. august til mai 2023:

Mulige spørsmål:

Modul 1:

- Jeg fikk den informasjonen jeg trengte for å gå videre i AmmE-læringen
 - 1-5: I svært liten grad – I svært stor grad

Modul 2:

- Du har nå gjennomført modulen «Beskytte, støtte og fremme amming». Opplevde du innholdet som relevant for deg:
 - 1-5: I svært liten grad – I svært stor grad
 - Var det innhold du opplevde som spesielt interessant? (Åpen boks, ikke obligatorisk)
 - Var det innhold du savnet? (Åpen boks, ikke obligatorisk)
 - Var det innhold du opplevde som overflødig? (Åpen boks, ikke obligatorisk)
 - Hvis du oppsøkte ressursen for å finne svar på et spesifikt spørsmål: Fikk du svar på dette?
 - Ja/Nei/Ikke aktuelt

Modul 3:

- Du har nå gjennomført modulen «Ammestart». Opplevde du innholdet som relevant for deg:
 - 1-5: I svært liten grad – I svært stor grad
 - Var det innhold du opplevde som spesielt interessant? (Åpen boks, ikke obligatorisk)
 - Var det innhold du savnet? (Åpen boks, ikke obligatorisk)
 - Var det innhold du opplevde som overflødig? (Åpen boks, ikke obligatorisk)
 - Hvis du oppsøkte ressursen for å finne svar på et spesifikt spørsmål: Fikk du svar på dette?
 - Ja/Nei/Ikke aktuelt

Modul 4:

- Du har nå gjennomført modulen «Amming etter hjemkomst». Opplevde du innholdet som relevant for deg:
 - 1-5: I svært liten grad – I svært stor grad

- Var det innhold du opplevde som spesielt interessant?
(Åpen boks, ikke obligatorisk)
- Var det innhold du savnet? (Åpen boks, ikke obligatorisk)
- Var det innhold du opplevde som overflødig? (Åpen boks, ikke obligatorisk)
- Hvis du oppsøkte ressursen for å finne svar på et spesifikt spørsmål: Fikk du svar på dette?
 - Ja/Nei/Ikke aktuelt

Modul 5:

- Du har nå gjennomført modulen «Spesielle forhold hos mor og barn». Opplevde du innholdet som relevant for deg:
 - 1-5: I svært liten grad – I svært stor grad
 - Var det innhold du opplevde som spesielt interessant?
(Åpen boks, ikke obligatorisk)
 - Var det innhold du savnet? (Åpen boks, ikke obligatorisk)
 - Var det innhold du opplevde som overflødig? (Åpen boks, ikke obligatorisk)
 - Hvis du oppsøkte ressursen for å finne svar på et spesifikt spørsmål: Fikk du svar på dette?
 - Ja/Nei/Ikke aktuelt

Modul 6:

- Opplevde du at AmmE-læring forberedte deg godt nok til den avsluttende testen?

Bakgrunn (stilles for hvert spørreskjema).

- Helsesykepleierstudent
- Jordmorstudent
- Kommunehelsetjeneste
- Spesialisthelsetjenesten

Vi spør ikke om alder – det har vi ikke sterk nok «mistanke» til å ha med Bare for helsetjenesten:

- Hvor mange år har du drevet ammeveiledning i jobben din?
 - Heltall 0-3
- (Årsak: De som har erfaring, kan være mer spesifikk på hva de ser etter i AmmE-læringa)
 - Hvorfor oppsøkte du AmmE-læring?
 - Fordi arbeidsgiver har bedt meg om det
 - Jeg hadde et konkret problem jeg ønsket svar på
 - Annet

Vedlegg 8 Forslag til mal for refleksjonsnotat

NTNU – Master i helsesykepleie Arbeidskrav 3, 2. praksisperiode

Refleksjonsnotat

God ammeveiledning forutsetter i tillegg til teoretisk forståelse, også kliniske ferdigheter som kun kan oppnås gjennom erfaring med praktisk ammeveiledning. I samarbeid med veileder på praksisstedet forbereder og gjennomføres to ammeveiledninger. [Skjemaet for ammeobservasjon](#), som du har blitt kjent med i nettkurset AmmE-læringen, brukes for å gjennomføre en systematisk observasjon av amming. Systematisk observasjon av amming er en arbeidsmetode som er anbefalt av Enhet for amming ved Folkehelseinstituttet med tanke på å finne årsaker til utfordringer, samt å kunne gi individuell ammeveiledning.

I etterkant skrives et refleksjonsnotat hva du observerte, samt vurderingene og veiledningen du gjorde på bakgrunn av observasjonene. Refleksjonsnotatet gjennomgås av student, praksisveileder og lærer på midtevalueringen.

Formålet med arbeidskravet er: å utvikle ferdigheter i ammeveiledning basert på systematisk ammeobservasjon

Refleksjonsspørsmål du kan forberede deg på til midtevalueringen og mal for oppbygging av refleksjonsnotatet:

- Hva skjedde? (fokus på den aktuelle situasjonen/handlingen)
- Hva tenkte du? Erfarte du? (reflekter over teorier, erfaringer, følelser og reaksjoner)
- Hva er viktig for deg i denne situasjonen? (verdier, prinsipper, prioriteringer som kan være styrende for yrkesutøvelsen)
- Hvordan ser du på denne situasjonen nå? Hva lærte du av denne situasjonen?

Det forventes at du viser til relevant litteratur i refleksjonsnotatet.

Innlevering

Individuell oppgave som skal leveres i Blackboard i forkant av midtevaluering i andre praksisperiode.

Omfang:1000 ord (+/-10%)

Skrifttype: Calibri 11 pkt.; linjeavstand 1.5 referansestil APA

NTNU sin forside

Arbeidskravet vurderes til godkjent/ikke godkjent

Gjennomgang av noen refleksjonsnotat ved helsesykepleieutdanningen NTNU.

Bjørg Aglen gjennomgikk 12 refleksjonsnotat basert på systematisk ammeobservasjon i praktiske studier i våren 2023.

Noen av studentene har lagt ved observasjonsskjemaet med kommentarer, andre ikke.

Situasjonene som er beskrevet varierer: hjemmebesøk etter fødsel, oppfølging av vekt på helsestasjonen, observasjon av amming på venterommet på helsestasjonen, avtalt oppfølging av problemer med amming. Alle de arbeidskravene reflekterer systematikk i observasjonene, alle de fire punktene er observert.

Alle arbeidskravene viser refleksjon av observasjonene, om de representerer normalitet/unormaliteter eller variasjoner over hva som er normalt. Det siste gjerne knyttet til at mor ikke synes det er noe problem selv om det er avvik fra anbefalingene. Problemene studentene beskriver de kunne avhjelpe, synes å reflektere god observasjonsevne og god kunnskap. F.eks. manglende vakuumpump, såre brystknopper og mulige årsaker til det. Alle konkludere med antakelser om observasjonen representerte en normal/ikke-normal situasjon som enten krevde eller ikke krevde videre oppfølging. Refleksjonsnotatene viste med andre ord faglige, begrunnende vurderinger av systematiske ammeobservasjoner.

Flere av studentene skriver at observasjonsskjemaet og nettkurset er meningsfullt og nyttig som hjelpemiddel i ammeveiledning.

Vedlegg 9 Forslag til utforming av kasuistikkseminar

NTNU – Master i helsesykepleie

Kasuistikkdrøfting på campus – informasjon

Ammeundervisningen gjennomføres med en undervisningsmetode som heter flipped classroom / omvendt undervisning. Denne pedagogiske tilnærmingen innebærer at studentene gjennomgår fagstoffet på egenhånd før en fellessamling på campus. Når studentene møtes til samlingen, har alle allerede oppnådd en grunnleggende forståelse for temaet. Undervisningsopplegget på campus er lagt opp som aktiv læring, med høy grad av studentdeltagelse. Det er planlagt en halvdagssamling med kasuistikkdrøfting sammen med helsepersonell som har videreutdanning innen ammeveiledning.

Sett av tilstrekkelig tid til e-læringen, da den er omfattende og rik på innhold, og tar vanligvis 2-3 dager å fullføre

Hvis du har begrenset tid til disposisjon, anbefales det å prioritere gjennomgangen av modul 3 og 4. Da må du ta resterende moduler senere.

I tillegg til å gjennomføre AmmE-læringen, skal du og din gruppe diskutere kasuistikker før halvdagssamlingen. Hver gruppe skal forberede og presentere en kasuistikk for resten av klassen. Dere har ca. 5 minutter til å presentere, og deretter bruker vi ca. 10 minutter på felles drøfting i plenum.

Kasuistikkene finner du i modul 6 i AmmE-læring. I tabellen under er det satt opp hvilke kasuistikker din gruppe skal jobbe med. Kasuistikken markert med turkis er den dere skal presentere for klassen. I tillegg skal dere drøfte de to kasuistikkene som er markert med gult, som andre grupper vil presentere, slik at dere kan delta aktivt i diskusjonene. Helsepersonell med videreutdanning i amming vil være tilgjengelig for å støtte gruppene som presenterer samt fremme refleksjon rundt kasuistikkene.

Gruppe 1: Kasuistikk 2, 3 og 8
Gruppe 4: Kasuistikk 8, 4 og 2
Gruppe 2: Kasuistikk 3, 4 og 9
Gruppe 5: Kasuistikk 9, 3 og 8
Gruppe 3: Kasuistikk 4, 2 og 9

Forsøk å senke skuldrene! Vårt hovedfokus er læring, ikke prestasjon.

